

Näringsutskottets betänkande

1982/83:4

om följdlagstiftning till den nya försäkringsrörelselagen, m. m. (prop. 1982/83:24)

Ärendet

I proposition 1982/83:24 (ekonomidepartementet) föreslår regeringen dels en ändring i den nya försäkringsrörelselag som riksdagen antog våren 1982 och som träder i kraft den 1 januari 1983, dels följdlagstiftning till denna lag i form av ändringar i fem andra lagar.

Propositionen

Förslag

Regeringen föreslår riksdagen att antaga förslag till

1. lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713),
2. lag om ändring i lagen (1950:272) om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket,
3. lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar,
4. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
5. lag om ändring i lagen (1970:596) om förenklad aktiehantering,
6. lag om ändring i lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m. m.

Lagförslagen finns på s. 2–28 i propositionen.

Huvudsakligt innehåll

Den föreslagna ändringen i nya försäkringsrörelselagen avser en utökning av de tillgångar i vilka ett belopp motsvarande försäkringstekniska skulder skall vara redovisat.

Följdändringarna i andra lagar är huvudsakligen av rent lagteknisk natur.

Utskottet

Utskottet har ingen invändning mot det faktiska innehållet i lagförslagen och tillstyrker därför dessa i sak.

Ändringen i 9 § försäkringsrörelselagen föranleder en lagteknisk följdändring i 10 §. Utskottet framlägger i *bilaga 1* ett reviderat lagförslag. Vissa

mindre justeringar av redaktionell natur, bl. a. kursiveringar och angivande av slutliga författningsnummer, bör göras i två av de övriga lagförslagen. Utskottet redovisar dem endast genom att i *bilaga 2* återge justerade avsnitt av lagtexten.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med anledning av proposition 1982/83:24 i ifrågavarande del antar förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713) enligt *utskottets förslag i bilaga 1*,
2. att riksdagen antar det i proposition 1982/83:24 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1950:272) om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket, såvitt gäller 24 och 26 §§ med lydelse enligt *bilaga 2*,
3. att riksdagen antar det i proposition 1982/83:24 framlagda förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370) med lydelse enligt *bilaga 2*,
4. att riksdagen antar de i proposition 1982/83:24 framlagda förslagen till
 - a) lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar,
 - b) lag om ändring i lagen (1970:596) om förenklad aktiehantering,
 - c) lag om ändring i lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse.

Stockholm den 16 november 1982

På näringsutskottets vägnar

NILS ERIK WÅÅG

Närvarande: Nils Erik Wååg (s), Tage Sundkvist (c), Staffan Burenstam Linder (m), Lennart Pettersson (s), Rune Jonsson (s), Wivi-Anne Radesjö (s), Per Westerberg (m), Christer Eirefelt (fp), Jörn Svensson (vpk), Birgitta Johansson (s), Sivert Andersson (s), Ivar Franzén (c), Nic Grönvall (m), Lars Ahlström (m) och Inga-Britt Johansson (s).

Förslag till

Lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

Regeringens förslag

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 9 § försäkringsrörelselagen (1982:713) skall ha nedan angivna lydelse

Utskottets förslag

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 9 och 10 §§ försäkringsrörelselagen (1982:713) skall ha nedan angivna lydelse.

7 kap.

9 §

Ett belopp motsvarande försäkringstekniska skulder för livförsäkringar skall alltid redovisas i följande slag av värdehandlingar

1. obligationer eller andra skuldförbindelser som utfärdats eller garanterats av staten,

2. obligationer, som utfärdats av Sveriges allmänna hypoteksbank, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, Svenska bostadskreditkassan, Svenska skeppshypotekskassan, Skeppsfartens sekundärlånekassa, Nordiska investeringsbanken eller av ett kreditaktiebolag, eller andra av nu angivna kreditinstitut utfärdade skuldförbindelser, med undantag av sådana för den allmänna rörelsen avsedda förskrivningar som medför rätt till betalning först efter utfärdarens övriga fordringsägare (förlagsbevis),

3. obligationer, utfärdade eller garanterade av ett svenskt bankaktiebolag, en svensk sparbank eller en centralkassa för jordbrukskredit, eller av ett sådant bankinstitut eller av riksbanken utfärdade andra fordringsbevis, med undantag av förlagsbevis,

4. obligationer eller andra skuldförbindelser, utfärdade eller garanterade av en svensk kommun,

5. av ett svenskt näringsföretag utfärdade obligationer som offentlig utbjudits av ett svenskt bankaktiebolag, Sveriges investeringsbank aktiebolag eller Nordiska investeringsbanken,

6. skuldförbindelser för vilka bolaget äger säkerhet genom pantträtt i en jordbruks-, bostads-, kontors- eller affärsfastighet inom 70 procent av fastighetens uppskattade värde eller, om pantvärde har fastställts för fastigheten enligt gällande bestämmelser om lån av statsmedel till främjande av bostadsbyggandet, inom 75 procent av pantvärdet,

pantträtt i tomträtt, till vilken hör en byggnad som är avsedd för bostads-, kontors- eller affärsändamål, inom 70 procent av det uppskattade värdet av byggnaden eller någon annan egendom som hör till tomträtten eller, om pantvärde har fastställts för egendom enligt nämnda bestämmelser, inom 75 procent av pantvärdet, allt med den ytterligare begränsning som försäkringsinspektionen föreskriver med hänsyn till tomträttsavtalets innehåll eller någon annan omständighet eller

pantträtt i en fastighet, som helt eller delvis är inrättad för industriell verksamhet, eller i en tomträtt till vilken hör byggnad som helt eller delvis är inrättad för sådan verksamhet, inom 60 procent av det uppskattade värdet av egendomen, såvitt avser tomträtt med den ytterligare begränsning försäkringsinspektionen föreskriver med hänsyn till tomträttsavtalets innehåll eller någon annan omständighet.

Regeringens förslag

Utskottets förslag

varvid dock en förutsättning för att panträtt i fastigheten eller tomträtten skall godkännas – utom i fråga om sådant lån till en svensk kommun för vilket försäkringsinspektionen har medgett undantag – är att tillhörande byggnader skall vara brandförsäkrade i försäkringsbolag som avses i denna lag eller i utländskt försäkringsföretag med rätt att driva försäkringsrörelse här i landet,

7. inhemska eller utländska värdehandlingar, som till sin art och till den säkerhet de erbjuder kan anses jämförliga med några av de under 1–6 nämnda, varvid dock värdehandlingar, som enligt sin lydelse skall inlösas i främmande valuta, får användas för redovisning endast i den mån de motsvarar försäkringstekniska skulder för egen räkning för försäkringar i samma valuta

eller också i följande tillgångar av annan art

8. lån mot säkerhet i bolagets försäkringsbrev inom återköpsvärdet,

9. värdet av återförsäkringsgivarnas ansvarighet på grund av de livförsäkringar som har övertagits i form av återförsäkring, i den mån ansvarigheten överstiger värdet av reservdeposition som har ställts av återförsäkringsgivare hos det avgivande bolaget, varvid dock värdet av utländskt försäkringsföretags ansvarighet inte får användas till redovisning av försäkringstekniska skulder i större omfattning än vad försäkringsinspektionen medger med hänsyn till försäkringstagarnas säkerhet.

Om ett försäkringsbolag har hållit kvar tillgångar som motsvarar en avgiven livåterförsäkring, får återförsäkringsgivaren använda sin fordran hos det avgivande bolaget för redovisning av försäkringstekniska skulder för den mottagna livåterförsäkringen.

Med det uppskattade värdet avses det värde som försäkringsbolaget bestämt på grundval av en särskild värdering.

Utan hinder av första stycket får ett belopp motsvarande högst 20 procent av de försäkringstekniska skulderna för egen räkning redovisas i andra värdehandlingar än som avses i första stycket 1–7, dock inte i aktier.

Med försäkringstekniska skulder för egen räkning förstås den del av dessa skulder som överstiger värdet av återförsäkringsgivarnas ansvarighet.

10 §¹

Om ett försäkringsbolag för längre tid än tio år meddelar försäkringar av annat slag än personförsäkringar, skall i fråga om redovisning av premiereserv för sådana försäkringar bestämmelserna i 9 § första stycket 1–7 och 9 samt tredje stycket tillämpas.

Om ett försäkringsbolag för längre tid än tio år meddelar försäkringar av annat slag än personförsäkringar, skall i fråga om redovisning av premiereserv för sådana försäkringar bestämmelserna i 9 § första stycket 1–7 och 9 samt andra och fjärde styckena tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983.

¹ Med regeringens förslag avses lydelse enligt SFS 1982:713.

*Bilaga 2***1. 24 och 26 §§ förslaget till lag (1950:272) om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket****24 §**

Generalagenten vare pliktig:

att, där ändring vidtages i det för företaget gällande reglementet, inom tre månader därefter till försäkringsinspektionen insända beslutet därom;

att, därest av myndigheterna i företags hemland framställts anmärkning mot företags verksamhet, så fort ske kan skriftligen underrätta försäkringsinspektionen därom;

att, inom åtta månader efter utgången av varje räkenskapsår till försäkringsinspektionen insända den i 10 § avsedda redogörelsen angående företags verksamhet inom riket;

att, beträffande livförsäkringsrörelse, till försäkringsinspektionen insända följande enligt inspektionens anvisningar upprättade och av aktuarien undertecknade handlingar nämligen dels inom åtta månader efter varje räkenskapsårs utgång redogörelse för beräkning av premiereserv och av återbäring, dels ock, i den mån så påfordras av inspektionen, statistiskekonomisk utredning angående verksamheten;

att, inom tre månader efter det att årsredovisningen och revisionsberättelsen blivit å sammanträde med företags delägare framlagda till försäkringsinspektionen insända ett exemplar av dessa handlingar;

att även i andra fall än ovan sagts lämna försäkringsinspektionen de upplysningar, som av inspektionen begäras i fråga om företaget och dess verksamhet inom riket, samt att när som helst för befattningshavare hos försäkringsinspektionen, som är behörig att företräda inspektionen, eller annan som av inspektionen förordnats att företräda denna, hålla kassa och övriga tillgångar samt böcker, räkenskaper och andra handlingar tillgängliga för granskning.

Innefattar ändring i reglementet ändring av företags firma, skall försäkringsinspektionen låta införa kungörelse om firmaändringen i Post- och Inrikes Tidningar.

26 §

Ett utländskt försäkringsföretag som driver försäkringsrörelse här i riket skall årligen betala ett bidrag för att täcka kostnaderna för försäkringsinspektionens organisation och verksamhet enligt de närmare bestämmelser som meddelas av regeringen. Detta bidrag skall bestämmas högst till en femtedels procent av företags hela inkomst av avgifter för nästföregående räkenskapsår för försäkringar, som tillhöra företags rörelse här i riket. Bidraget får dock inte understiga fyra procent av det enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring bestämda basbelopp som gällde vid utgången av nästföregående räkenskapsår, avrundat till närmast högre femtiotal kronor.

2. Förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Häri genom föreskrivs att 30 § 2, 3 och 5 mom. samt punkterna 1 och 2 av anvisningarna till 30 § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha nedan angivna lydelse.

30 §

2 mom.¹ Såsom nettointäkt av försäkringsrörelse, som drivits av *inländsk livförsäkringsanstalt*, anses nettointäkten av anstaltens kapital- och fastighetsförvaltning med undantag för den del av intäkten som belöper på pensionsförsäkringar, vilka anstalten meddelat direkt eller meddelat i återförsäkring åt annan inländsk försäkringsanstalt.

Om värdet av tillgångarna i försäkringsrörelse, som drivits av inländsk livförsäkringsanstalt, vid beskattningsårets utgång understiger summan av dels försäkringstekniska skulder ökade med en tjugondel därav, dels beloppet av de skulder som icke grunda sig på meddelade försäkringar, får ett belopp motsvarande fem gånger skillnaden avdragas från nettointäkten.

3 mom. Såsom nettointäkt av försäkringsrörelse, som drivits av *inländsk skadeförsäkringsanstalt*, anses överskottet av försäkringsrörelsen. Vid överskottets beräkning får avdrag från bruttointäkten göras för ökning av posten försäkringstekniska skulder för egen räkning och i den utsträckning, som närmare anges i anvisningarna, för avsättning till vissa fonder.

4 mom.¹ Med *livförsäkringsanstalt* förstås i denna lag anstalt vars försäkringsrörelse uteslutande eller så gott som uteslutande avser personförsäkring (livförsäkring, sjuk- och olycksfallsförsäkring, avgångsbidragförsäkring samt arbetslöshetsförsäkring). Med *skadeförsäkringsanstalt* förstås annan försäkringsanstalt än livförsäkringsanstalt. Utländsk försäkringsanstalt, som drivit försäkringsrörelse här i riket, bedöms med hänsyn endast till den rörelse som anstalten drivit här.

Understödsförening, vilken enligt sina stadgar får meddela annan kapitalförsäkring än sådan som omfattar kapitalunderstöd på högst 1 000 kronor för medlem, anses i denna lag som livförsäkringsanstalt i fråga om verksamhet som är hänförlig till livförsäkring.

5 mom.² Bestämmelserna i 2 mom. äga motsvarande tillämpning på försäkringsrörelse som *utländsk livförsäkringsanstalt* drivit här i riket. Beträffande försäkringsrörelse, som här drivits av *utländsk skadeförsäkringsanstalt*, anses som här i riket skattepliktig nettointäkt ett belopp motsvarande 5 procent av anstaltens premieinkomst av här bedriven transportförsäkrings- och sjökaskoförsäkringsrörelse samt 2 procent av anstaltens premieinkomst av annan här bedriven försäkringsrörelse.

Anvisningar till 30 §

1.³ Vid beräkning av nettointäkt av försäkringsrörelse som drivits av *livförsäkringsanstalt* skall följande iakttas.

Som bruttointäkt upptages intäkt av kapital- och fastighetsförvaltning med undantag av den del av intäkten som belöper på pensionsförsäkringar, vilka anstalten meddelat direkt eller meddelat i återförsäkring åt inländsk försäkringsanstalt.

Som bruttointäkt upptages även vinst vid försäljning av eller vid uppskrivning av värdet av annan tillgång än inventarium eller för stadigvarande bruk i rörelsen avsedd fastighet. Vid försäljning av fastighet som utgör omsättningstillgång i försäkringsrörelsen skall punkt 1 fjärde stycket av

¹ Senaste lydelse 1969:749.

² Senaste lydelse 1973:232.

³ Senaste lydelse 1981:1202.

anvisningarna till 28 § tillämpas. I bruttointäkten upptages vidare hyresvärde av fastighet, som använts i försäkringsrörelsen. Har livförsäkringsanstalt hos utländsk försäkringsanstalt återförsäkrat direkt meddelad eller i återförsäkring åt inländsk försäkringsanstalt meddelad annan försäkring än pensionsförsäkring utan att hos sig behålla premiereserven, anses som räntointäkt ränta på värdet av återförsäkringsgivares ansvarighet enligt den räntefot som legat till grund för premieberäkningen.

Från bruttointäkten får avdragas dels ränta på gäld, dels, i fråga om fastighetsförvaltning, annan enligt 25 § avdragsgill omkostnad för fastighet, dels förlust vid försäljning av annan tillgång än inventarium eller för stadigvarande bruk i rörelsen avsedd fastighet, dels belopp varmed värdet av annan tillgång än inventarium eller för stadigvarande bruk i rörelsen avsedd fastighet enligt denna lag nedskrivits, dels 5 procent av vad som återstår av bruttointäkten efter avdrag enligt detta stycke.

I fråga om individuell livförsäkring, individuell annan personförsäkring och gruppförsäkring får i varje sådan verksamhet för sig, sedan avdrag åtnjutits enligt föregående stycke, från återstående bruttointäkt göras avdrag med belopp motsvarande för varje direkt tecknad personförsäkring, som icke är pensionsförsäkring, 3 promille av det basbelopp som enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring fastställts för taxeringsåret. Avdraget skall för varje försäkring beräknas till helt kronotal så, att öretal bortfaller. Som en försäkring anses dels alla individuella livförsäkringar, som samtidigt tecknats på samma persons eller samma personers liv, dels alla andra individuella personförsäkringar, som samtidigt tecknats med samma person som försäkrad, dels samma persons alla gruppförsäkringar som han har inom en och samma grupp. Sammanlagt avdrag enligt detta stycke får icke överstiga återstående bruttointäkt av den verksamhet till vilken avdraget hänför sig.

Avdrag får icke ske för sådan ränta på återbäringsmedel som tillkommer försäkringstagare.

2.4 Vid beräkning av överskottet av försäkringsrörelse, som drivits av *inländsk skadeförsäkringsanstalt*, må från bruttointäkten avdrag göras förutom för driftkostnader, som avses i 29 §, för ökning av försäkringstekniska skulder för egen räkning, för ökning av säkerhetsreserv, för utbetald återbärning eller verkställd premieåterbetalning, för avsättning till sådan reservfond, som av ömsesidig försäkringsanstalt för husdjursförsäkring bildas enligt gällande föreskrifter om allmänna grunder angående försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjursjukdomar, för avsättning till sådan regleringsfond, som av trafikförsäkringsanstalt bildas enligt gällande villkor och föreskrifter för utövande av trafikförsäkringsrörelse, ävensom för ökning av utjämningsfonderna, i den mån denna ökning icke överstiger vinsten å själva försäkringsrörelsen. Denna vinst skall beräknas enligt andra, tredje och fjärde styckena.

Vinsten utgör, om ej annat följer av tredje eller fjärde stycket, skillnaden mellan å ena sidan summan av följande inkomstposter, nämligen:

- a) försäkringstekniska skulder för egen räkning vid årets ingång,
- b) säkerhetsreserv vid årets ingång,
- c) premieinkomst för egen räkning,
- d) 4 procent ränta på posterna a) och b);

å andra sidan summan av följande utgiftsposter, nämligen:

⁴ Senaste lydelse 1970:909.

- e) utbetalningar för egen räkning för försäkringsfall,
- f) utgiven vinstandel, återbäring eller premieåterbetalning,
- g) förvaltningskostnader för egen räkning oavsett om de äro avdragsgilla i skattehänseende,
- h) beräknad hyra för fastighet som tillhör anstalten och ingår i rörelsen,
- i) försäkringstekniska skulder för egen räkning vid årets utgång,
- j) säkerhetsreserv vid årets utgång.

Från sålunda framräknad vinst skall avräknas ökning av föreskriven regleringsfond för trafikförsäkringsrörelse eller, om fonden nedsatts, tilläggas belopp motsvarande nedsättningen.

Driver anstalt försäkringsrörelse även från fast driftställe i annan stat och är inkomst av rörelse som är hänförlig till det fasta driftstället på grund av avtal för undvikande av dubbelbeskattning undantagen från beskattning här i riket skall vinsten vidare minskas med överskott av den genom driftstället bedrivna verksamheten. Uppkommer underskott i sådan verksamhet får till vinsten läggas ett belopp motsvarande underskottet.

Med försäkringstekniska skulder för egen räkning förstås sådana skulder enligt 7 kap. 1 § första stycket försäkringsrörelselagen (1982:713) (premiereserv, ersättningsreserv, skadebehandlingsreserv och tilldelad återbäring) minskade med värdet av återförsäkringsgivares ansvarighet.

Med säkerhetsreserv förstås den reserv skadeförsäkringsanstalt får redovisa enligt en av regeringen eller efter regeringens bemyndigande av försäkringsinspektionen fastställd normalplan.

Med premieinkomst, förvaltningskostnader m. m. för egen räkning förstås anstaltens premieinkomst, förvaltningskostnader m. m. minskade med återförsäkringsgivares andelar.

Med utjämningsfond förstås här fond, som enligt bolagsordningen eller, i fråga om sådant ömsesidigt bolag på vilket försäkringsrörelselagen icke äger tillämpning, stadgarna för bolaget må användas endast till att helt eller delvis täcka förlust å själva försäkringsrörelsen samt efter sådan disposition kvarstående förlust å rörelsen i dess helhet i den mån icke förenämnda bolagsordning eller stadgar föreskriver förlusttäckning genom ianspråktagande av andra till framtida förfogande avsatta medel.

Minskning av försäkringstekniska skulder för egen räkning, av säkerhetsreserv och av i första stycket omnämnd reservfond för ömsesidig försäkringsanstalt för husdjursförsäkring och regleringsfond för trafikförsäkringsanstalt ävensom minskning av utjämningsfonderna skall anses som intäkt. Sker ändring av bolagsordningen, varigenom anstalten får rätt att på annat sätt än ovan sagts disponera en den 1 januari 1929 befintlig utjämningsfond, för vilken bestämmelser om inskränkt dispositionsrätt funnits, eller utjämningsfond, som bildats efter nämnda dag, skall fonden anses härigenom undergå minskning med hela det belopp, vartill den uppgick före ändringen.

Utöver vad ovan stadgats må avdrag icke ske för avsättning till omedelbar eller framtida vinstutdelning till försäkringstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas första gången vid 1984 års taxering.

I fråga om sådan reserv som avses i 17 § lagen (1982:728) om införande av försäkringsrörelselagen skall dock de bestämmelser om säkerhetsfond som gällde före ikraftträdandet av denna lag tillämpas.